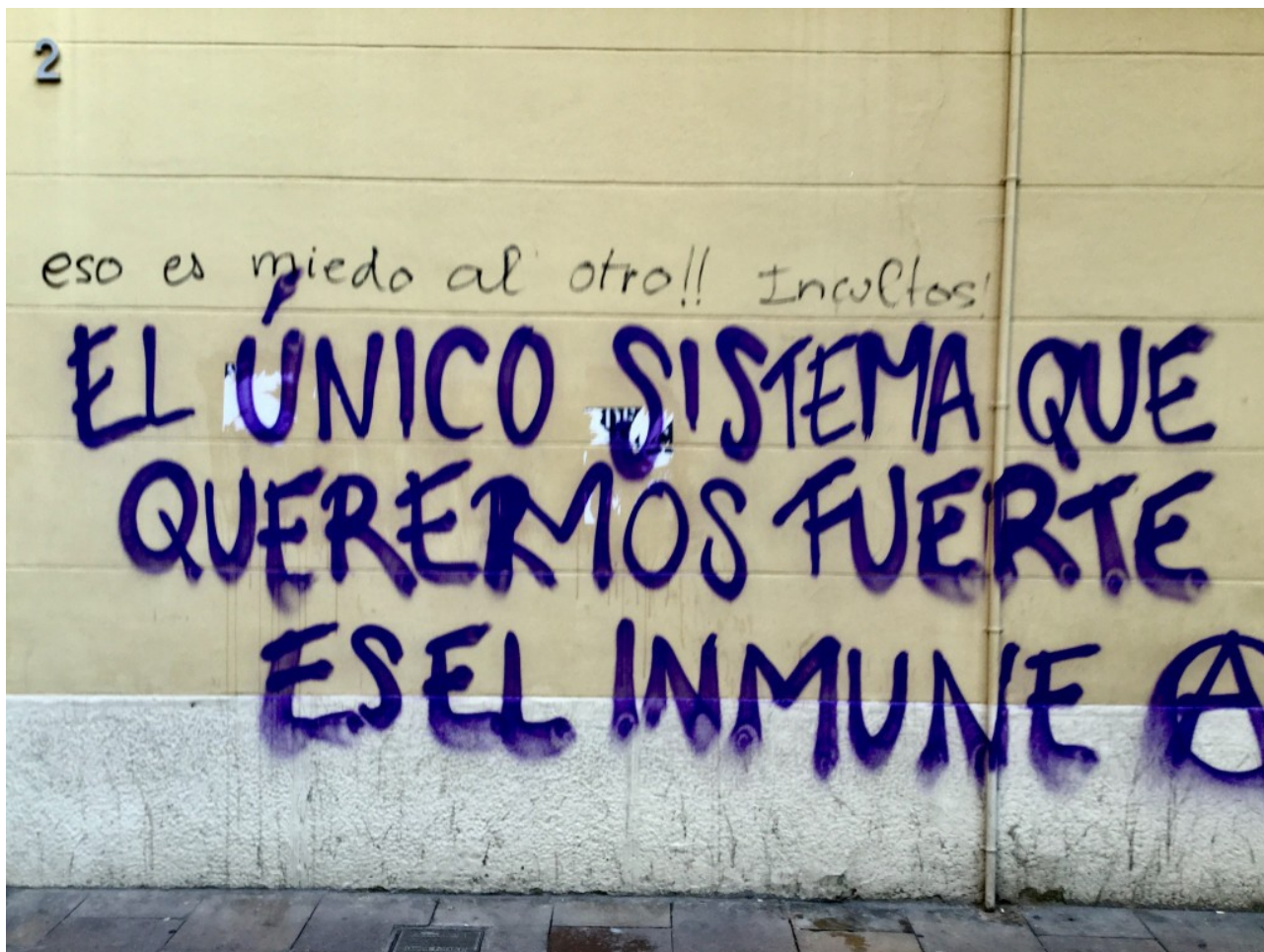

El coronavirus com a teatre de la veritat

Original en castellano [aquí](#).

Pel seu interès publiquem un article de Santiago López Petit que es planteja una sèrie de preguntes “impertinents” sobre el Covid-19 que no apareixen en cap roda de premsa ni en reportatges dels mitjans de comunicació de masses.

Article publicat a El Crític el 23-04-2020: <https://www.elcritic.cat/opinio/santiago-lopez-petit/el-coronavirus-com-a-teatre-de-la-veritat-55248>

La pandèmia de la Covid-19 impulsa una despolitització en cancel·lar les memòries de lluita i construir un simulacre de nosaltres basat en una mateixa por a la mort

I si posar l'Estat a la defensiva hagués de pagar-se amb morts? Durant aquests dies de confinament, a la nit, en baixar les escombraries al carrer aprofitava per escoltar el silenci de la ciutat adormida. Creia que enfonsar-me en una solitud gairebé absoluta em permetria entendre el que estava succeint. No obstant això, no aconseguia desprendre'm d'una pregunta obsessiva: i si

parar (relativament) el món, si ridiculitzar el poder, només pogués fer-se quan la mort es converteix en desafiament?

Sé que aquesta pregunta és extemporània. En el marc dels debats actuals: l'economia o la vida, l'adopció o no del control i la vigilància com a pràctiques habituals, etc., fins i tot sembla absurda. Però l'esforç del concepte és mesurar-se amb allò delirant, i si és necessari, inventar conceptes també delirants. Mai l'Estat, més ben dit, **mai tants Estats s'han trobat en una situació a la defensiva** com l'actual. Qui podria negar-ho?

N'hi ha prou amb analitzar les rodes de premsa que gairebé diàriament fan els presidents dels governs. En el cas espanyol, l'aparició de militars, metges i polítics junts exemplifica la cara terapèutica i militaritzada del poder. "Som aquí per salvar-vos de vosaltres mateixos. No hi ha una altra sortida", ens repeteixen insistentment, mentre empren les estadístiques —no oblidem que 'estadística' deriva de la paraula Estat— per objectivar les seves decisions. La representació no potser més patètica, ja que és **la constatació d'un poder agònic incapaç de prevenir ni d'avançar-se**. Que Boris Johnson hagi estat internat en una UCI, i que tants polítics hagin estat infectats, és una metàfora sinistra però molt real d'aquesta agonia. Un poder, repeteixo, embullat en les seves contradiccions i falsedats, que ni sap encara quants morts s'han produït, ni quan arribarà una normalitat que tampoc pot descriure. Un Estat, en definitiva, incapaç de complir el contracte que segons Hobbes el fonamenta i legitima.

És ridícul que un Estat proclami la guerra contra un grupuscle terrorista o contra un virus

En aquest sentit existeix un cert paral·lelisme entre l'acte terrorista i l'acció del coronavirus. En tots dos casos, i malgrat l'evident diferència d'escala, es tracta d'una 'prova' per a l'Estat, una prova fallida que implica directament el seu qüestionament. No és d'estranyar, doncs, que la reacció sigui la mateixa: declarar la guerra a l'enemic interior, ja sigui el terrorista, ja sigui el coronavirus. Aquesta declaració de guerra és totalment fal·laç. És ridícul que un Estat proclami la guerra contra un grupuscle terrorista o contra un virus. I, no obstant això, hi ha una guerra en curs, però no és la guerra decretada per l'Estat. És la guerra social no declarada que el coronavirus ha tret a la llum. Per això resulten lamentables, per enganyoses, les declaracions de tants personatges públics que, de sobte, descobreixen la nostra vulnerabilitat i interdependència. És que no saben quant sofriment hi cap en aquesta realitat? A Espanya, cada dia se suïciden deu persones; la grip causa cada any entre 6.000 i 15.000 morts; a Catalunya, 300.000 persones (majoritàriament dones) estan tancades a casa seva amb fatiga crònica, fibromiàlgia o sensibilitat química múltiple, i l'última vegada que van demanar ajuda, la resposta de les autoritats sanitàries va ser que, com que no causaven alarma social, s'aguantessin. Per cert: quants morts es requereixen per declarar l'estat d'alarma? No són suficients els cinc milions de nens que, segons la FAO, van morir de fam l'any passat?

La irrupció del coronavirus ens ha fet oblidar que, malgrat la brutal repressió de l'Estat, un cicle de lluita contra el neoliberalisme s'estava desplegant en molts països del món. L'emergència climàtica també ha passat a un segon pla. El coronavirus impulsa, doncs, una despolitització en cancel·lar les memòries de lluita i construir un simulacre de nosaltres basat en una mateixa por a la mort. Però el coronavirus, com a potència fosca de la vida, és capaç d'una acció polititzadora, la radicalitat de la qual se'ns escapa. Dir, com ja he avançat, que mostra la feblesa de l'Estat és molt insuficient. L'embat del coronavirus no és més que l'efecte d'una natura maltractada per un capitalisme desbocat. No fa falta perdre molt de temps per demostrar aquesta afirmació. **El coronavirus**

constitueix un acte de sabotatge de la vida contra una realitat que ja és plenament capitalista i no deixa res fora d'ella. Vivim dins del ventre de la bèstia i som nosaltres mateixos els qui l'alimentem. És d'estranyar que necessitem aparells de respiració assistida? El coronavirus ha obert en canal aquesta maleïda bèstia i quan l'espai dels possibles s'ha ensorrat, llavors ha aparegut el teatre de la veritat.

En el teatre de la veritat no hi ha rodes de premsa. Les representacions i els seus representants no hi tenen ja cabuda. Hi ha el personal sanitari en la seva lluita abnegada i solitària; hi ha els ancians la mort dels quals en la solitud de les residències constitueix la seva particular manera d'escopir contra aquesta societat (si us plau: anomenar-los "avis", a hores d'ara, és encara pitjor que l'insult que ja era abans); hi ha les caixeres dels supermercats; i els riders corrent als carrers buits per tal de complaure'ns; i els mestres que intenten acostar-se als nens i nenes engabiats. Hi ha els confinats que cada dia a les 8 del vespre sortim a aplaudir i també el veí que ha penjat un paper a l'entrada demanant que la infermera que viu a l'edifici marxi perquè pot contagiar-nos. **Hi ha els que viuen en locals sense finestres al carrer i comparteixen un pis minúscul amb una altra família;** hi ha els que tenim una bona connexió a Internet i els que només tenen un telèfon amb targeta de pagament. Els grups d'ajuda mútua que la policia multa. I també moltes, moltíssimes persones que no saben què serà de la seva vida.

Readaptació interna del neoliberalisme

L'actual crisi sanitària ha accelerat la deriva feixista immanent al capitalisme en un doble sentit. En primer lloc, i la seva constatació suposa ja una obvietat, per l'augment imparable de les formes de control i vigilància mitjançant l'ús de les noves tecnologies: geolocalització, reconeixement facial, codi de salut, etc. En segon lloc, per la transformació que s'està produint en la manera de treballar. El capital, molt a desgrat, va haver d'admetre l'existència de la comunitat dels treballadors dins de la fàbrica. Per poder controlar-la, va emprar les disciplines, la vigilància panòptica, i en particular, el segrest del temps de vida. Ara el capital té la possibilitat de desfer el que encara romanía d'aquesta comunitat. **El dispositiu de control ja no és el segrest, és el teletreball.** Internet i el telèfon mòbil són els dispositius que permeten fer del treball una forma de domini polític. Certament sempre ha estat així. La novetat resideix en una progressiva indistinció: saber si treballem, si vivim, o si senzillament, obeïm, resulta cada vegada més complicat. Una teletreballadora expressava molt bé aquesta nova situació: "Ara dormo menys que mai i em falta temps per a tot".

#TotAniràBé és una mentida. #JoEmQuedoACasa és una condemna

La crisi sanitària s'inscriu dins d'una operació política de readaptació interna del neoliberalisme. Més enllà dels canvis geopolítics que s'acosten i d'una globalització molt més sobredeterminada per l'Estat-nació, la veritat és que s'aproxima una societat d'individus cada vegada més atomitzats i l'única connexió dels quals passa per conformar-se, en el sentit més propi de la paraula, com a terminals de l'algorisme de la vida, és a dir, d'aquest mercat que es confon amb la vida. Sabem que tota crisi consisteix en una situació desfavorable per a la majoria que ha estat políticament construïda i que, no obstant això, s'autopresenta com a naturalitzada. Però si aquesta crisi sanitari-econòmica global té importància és perquè dins d'ella —i gràcies a ella— **es posa a més en marxa un nou contracte social basat en el control i la desconfiança.** Per això, cal entendre el confinament com una etapa en la construcció d'una subjectivitat impotent i desconfiada. Una subjectivitat que suplica poder viure i que es pensa a ella mateixa com a víctima, encara que les

víctimes evidentment no són iguals, ja que la divisió del treball les travessa. El treballador intel·lectual està molt menys exposat que el treballador manual, tal com la mateixa pandèmia ha mostrat.

#TotAniràBé és una mentida. #JoEmQuedoACasa és una condemna. El confinament iguala perquè introdueix tothom en el temps de l'espera, i alhora visibilitza les brutals desigualtats existents. El 62% dels morts per coronavirus a Nova York són negres i llatins. A Barcelona, un 0,5% (500/100.000, l'índex més alt de la ciutat) de la població de Roquetes (Nou Barris) està infectat per la Covid-19, en contrast amb el 0,07% (76/100.000) de Sarrià-Sant Gervasi. La veritat es pateix i es contagia. Per això **l'Estat vol clausurar el teatre de la veritat com més aviat millor, però l'acumulació de morts li impedeix tancar la porta.** La seva voluntat seria desplegar com més aviat millor l'espai dels possibles, d'uns possibles totalment redimensionats i a l'abast d'uns pocs. Viure la vida (permanentment) en viatge, una vida aparentment lliure i desterritorialitzada, a partir d'ara, solament podrà fer-ho qui tingui diners. Els altres seran peces fixes lligades a un deute infinit.

Malgrat el terrible que és no tenir una finestra des de la qual veure el cel, o estar completament sol, el confinament suposa una certa desocupació de l'ordre. Els balcons es parlen entre ells. Rostres que mai s'havien vist, es reconeixen. Per uns moments, estem junts fora de la màquina capitalista, i llavors, la força de dolor recollida en ella mateixa es converteix en indestructible. Seria massa insensat afirmar que, habitant el confinament, hem arrencat un espai de llibertat a aquesta realitat opressiva i injusta, però quan voler viure se separa de la vida mobilitzada pel capital, deixem de ser víctimes. Són moments d'estranya llibertat que aterreixen al poder. **A nosaltres, ens posen davant d'un abisme, i llavors, se'ns fa un nus en l'estómac.** No és l'abisme de la incertesa sinó el de la veritat d'una bifurcació que el teatre de la veritat ens recorda a cada moment. Hem de triar si volem continuar sent un terminal de l'algorisme de la vida que organitza el món o bé un interruptor del malson que ens embolica.

Imatge de Santiago López Petit